

Editörden

Afetler, Sağlık ve Sorumluluk

Disasters, Health, and Responsibility

Doç. Dr. Makbule TOKUR KESGİN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Bolu,
TÜRKİYE

E-posta: mtkesgin1@gmail.com

Alıntı (Cite): Tokur Kesgin M. Afetler, Sağlık ve Sorumluluk. YBH dergisi. 2025;6(2):i-iii

Değerli Okuyucularımız,

Türkiye 2025 yazını, birçok bölgesinde yaşanan büyük orman yangınlarıyla hatırlayacak. Sıcaklıkların artması, uzun süren kuraklık, insan kaynaklı riskler ve bazı vakaların çıkış nedenlerine ilişkin belirsizlikleriyle meydana gelen yangınlar, ormanları ve ekosistemleri yok etmekle kalmamakta; bireyden topluma kadar uzanan tüm yaşam alanlarını, umutları, geçim kaynaklarını, ekonomileri, geleceği ve sağlığı da yok etmektedir. Yangınların çevresel etkilerinin yanında, yerleşim yerlerinden zorunlu tahliyeler, göç, ekonomik güçlükler, işsizlik, sağlık sorunları, psikososyal etkilere kadar uzanan geniş bir çerçevede toplumsal sonuçları vardır. Bu süreç, orman yangınlarının çok boyutlu bir halk sağlığı sorunu olduğunu ortaya koymuştur.

Birey ve Aile Sağlığına Etkileri

Yangın toplumda korku, çaresizlik, üzüntü, öfke gibi birçok karmaşık duyguyu birarada yaşamaya neden olmaktadır. Yangın sonucunda ev ve geçim kaybı yaşayan ailelerde stres, travma sonrası stres bozukluğu ve anksiyete görülebilmektedir. Travma, fiziksel kayıpların yanı sıra güvenlik ve gelecek kaygılarını da derinleştirmektedir. Ayrıca yangın dumanı, özellikle solunum hastalığı olanlarda ciddi sağlık sorunlarına yol açmaktadır. Yaşlılar, çocuklar, gebeler ve bağışıklığı zayıf olanlar en çok risk altında olan gruplardır.

Toplum Sağlığı ve Afet Yönetimi

Yangınlar, sağlık sisteminin temel hizmetleri sunma kapasitesini zorlayan bir ortam oluşturmaktadır. Temel ihtiyaçların karşılanmasında güçlükler ortaya çıkmakta, bulaşıcı hastalık riski artmakta ve sağlık hizmetlerine erişimde kesintiler yaşanmaktadır. Ayrıca, afet sonrası toprak, su ve hava kirliliği, toplum sağlığını uzun vadede tehdit eden çevresel riskler oluşturmaktadır. Ayrıca uzun dönemde afetler sosyal yapıda önemli değişimlere gebe olabilir. Göç, işsizlik, eğitim ve ekonomik sorunlar, afetlerin ardından toplumsal yapıda çözülmesi gereken önemli konular olarak ortaya çıkabilmektedir.

Yangınlar, çok yönlü bir halk sağlığı problemi olarak ele alınmalı; afet yönetimi planları, sağlık hizmetleri ile entegre şekilde kurgulanmalıdır.

Hemşireliğin Koruyucu, Önleyici ve Rehabilit Edici Rolü

Hemşirelik mesleği, afetlerde yalnızca klinik müdahalelerle değil; eğitim, risk iletişimi, psikososyal destek ve toplumun toparlanma sürecinin güçlendirilmesi alanlarında da aktif rol üstlenmektedir.

Yangın öncesinde: Toplumu bilgilendirme, risk farkındalığı oluşturma ve erken uyarı sistemlerinin kullanımına teşvik etme, yangın güvenliği eğitimleri verme,

Yangın sırasında: İlk yardım uygulamaları, tahliye süreçlerinin planlanması ve yönetimi, riskli bireylerin hızlı şekilde güvenli alanlara ulaştırılması,

Yangın sonrasında: Psikososyal destek hizmetleri, kronik hastalık yönetimi, yaralanmaların ve duman inhalasyonuna bağlı komplikasyonların takibi, toplumun yeniden yapılanma sürecine katkı sağlama, bütüncül afet yönetiminde yapılması gereken temel çalışmalardır.

Özellikle koruyucu ve önleyici uygulamalar, afetler meydana gelmeden önce toplumun dayanıklılığını artırmak ve kayıpları azaltmak açısından önemlidir. Hemşire öğrencilerinin lisans ve lisansüstü eğitimlerinde ve görevdeki hemşirelerde ise mesleki gelişim programlarında afet hemşireliği konusundaki bilgi, beceri ve yetkinliklerin güçlendirmesi, halk sağlığının korunması açısından gerekliliktir. Bu nedenle, yasal düzenlemeler, standart eğitim programları ve uygulamalı eğitimlerin yaygınlaştırılması önemlidir.

Bu yaz yaşanan yangın felaketleri, yalnızca doğa tahribatının değil, sağlık sistemlerinin afetlere hazırlık kapasitesinin de test edildiği bir süreç olmuştur. Toplumumuzdaki tüm bireylerin ve kurumların afetlere hazırlı olması zorunluluk halini almıştır. Afetlere karşı hazırlık, yalnızca ekipman temini değil; insan kaynağı eğitimi, disiplinler arası iş birliği ve toplum katılımı ile mümkün olabilmektedir. Bu bağlamda hemşirelik eğitimi ve hizmetlerinin afet yönetimiyle entegrasyonu, mesleki sorumluluklarımızın ayrılmaz bir parçası hâline gelmelidir.

Üstelik, 10 Ağustos 2025'te Balıkesir'de meydana gelen deprem, afet çeşitliliğinin ülkemizde ne kadar yüksek olduğunu bir kez daha göstermiştir. Bu durum, alt yapı, araç-gereç ve teknik kapasite açısından daha hazırlıklı olmamız gerektiğini ortaya koymaktadır.

Toplum sağlığına adanmış bir mesleğin mensupları olarak, yalnızca yaraları sarmakla değil; gelecekte oluşabilecek riskleri azaltmak ve dayanıklı toplumlar inşa etmekle de yükümlüüz.

Yaşam Boyu Hemşirelik Dergisi'nin 6. yılının 2. sayısının, mesleki anlamda hepimize değer katmasını diler, iyi okumalar dilerim.